

Dikajinje v Smith Collegeju, Northampton, Mass., ki so bojkotirale japonsko blago za toliko
 1000 dolarov, če japonske žite na mandžurskih in kitajskih tleh.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE PODPORNE JEDNOTEOrgan of and published by the Slovene
National Benefit SocietyNaročnina: za Zdravstveno društvo (vsevo-
časno) v Kanadi \$5.00 na leto, \$3.00 za pol
leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Clevelo
\$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za in-
dividualne \$5.00.Subscription rates: for the United States
(except Chicago) and Canada \$5.00 per year,
Chicago and Clevelo \$7.50 per year, foreign
countries \$9.00 per year.Cena glasilov po dogovoru. — Skopisi se ne
vrstajo.Advertising rates on agreement. — Manu-
scripts will not be returned.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

3657-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS.

136

Datum v ogleljajo, na primer (Feb. 28,
1933), poleg vsakega imena na naslovu po-
meni, da vam je s tem datumom potekla
naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se
vam list ne ustavi.

Domač drobiž

Nestreča v rovu

Imperial, Pa. — Frank Per-
par, član društva št. 106 SNPJ,
se je zadnje dni ponesrečil pri
delu v jami. Plast s stropa se
je usula nanj. Odpeljali so ga v
bolnišnico v Pittsburghu.

Operacija

Barberton, O. — Marjeta Gr-
bec, članica društva št. 73 SN-
PJ, se je morala podvreči težki
operaciji na žolčnih kamnih.
Nahaja se v bolnišnici v Clevel-
andu.

Član umrl

Cleveland. — Na farmi blizu
Geneve je pred nekaj dnevi pre-
minul Tomaž Cerjan, član dru-
štva št. 450 SNPJ, star 48 let in
doma iz Hrvaške. V Ameriki je
bil 27 let in zapuščal ženo, tri si-
nove in dve hčeri.

Nov grob v starem kraju

Cleveland. — Louis Koželj je
dobil vest, da mu je umrl oče
France Koželj v vasi Velike Vr-
he pri Stični, star 75 let. V A-
meriki je zapustil samo tega si-
na.

Brez dela—samomor

So. Chicago. — Viljem Jane,
1721 W. 91 Place, star 29 let in
po poklicu mehanik, ki je bil že
dve leti brez dela, se je v nede-
ljo ustrelil. Zapuščal ženo in dvo-
letnega otroka. (Čikaški listi omenjajo
še tri druge samomore v istem
dnevu in pri vsakem je pripom-
ba: "Brez dela"...))

Iz Južne Amerike

Buenos Aires, Arg. — Tu je
umrl Peter Ferletič, star 37 let
in doma iz Doberdoba na Pri-
morskem. Podlegel je operaciji
na vnetem slepiču. V Argentini
je bil štiri leta in zapuščal ženo
in štiri majhne otroke, od kate-
rih je najstarejši star sedem
let.Obravnava proti zamor-
skim fantomBoj se vrši za sestavo porote, od
katere so zamoreci izključeniDecatur, Ala. (FP) — Obrav-
nava proti sedmim zamorskim
fantom, poznanim kot scottsbore-
ške žrtve in vsled plemenskega
sovražstva obsojeni na smrt na
obtožbo posilstva dveh belopol-
nih deklet, se je pričela v zna-
menju boja za pravice črncev,
da smejo služiti kot porotniki.Dasi v okraju, kjer se vrši o-
bravnava, živi mnogo črncev,
skoraj polovica prebivalstva, je
obramba dokazala, da ni na po-
rotniški listi nobenega črnca. O-
krajni pisar je tudi izpovedal, da
ni bil v zadnjih štirih letih noben
zamorec pozvan na porotno služ-
bo.Zagovorniki so pričeli ta boj,
da bodo lahko pozneje "ločili pri-
ziv na višje sodišče, če bo potre-
bno, ker oblasti diskriminirajo
proti zamorcem, ki imajo po u-
stavi iste pravice kot belokofci.Požiganje katoliških cerkva
v KanadiMontreal, Que. — Vse kato-
liške cerkve v tem mestu so pod
policijsko stražo. V nedeljo je
sgorela cerkev St. Jacques le
Mineur in škoda znaša pol mili-
jona dolarjev. Še dve drugi cerk-
vi sta bili zažgani, toda ogenj
je bil preprečen. Policija išče za-
žigalce.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beleške iz raznih krajev

Nov socialistični klub

Yukon, Pa. — Tukaj sva jaz in
J. Dormota ustanovila angleško
govoreči socialistični klub z de-
setimi člani. Kadar se bodo raz-
mere nekoliko izboljšale, se bo
klub pridružil JSZ.Klub dobro napreduje in je v
kratkem času povečal število
članov na petnajst. Zahvaliti se
moramo članom kluba iz Canon-
sburga in članom društva SNPJ
iz Moon Runa, ki so nam šli na
roke in tako pripomogli k uspe-
hu.Dne 18. marca smo imeli pr-
vi shod, na katerem so nastopili
trije govorniki — Jos. Zorko,
William Adams in Levison. Zor-
ko je govoril v slovenskem jezi-
ku, ostala dva pa v angleškem.
Shoda se je udeležilo krog 150
ljudi, kar je za tako malo nase-
lino kot je naša veliko število.Na shod je prišlo tudi nekaj ml-
adih fantov, ki so pričeli razgra-
jati in motiti govornike. Adams
je potem dejal, da je prepotoval
že vso Ameriko, a da na take ne-
civilizirane fante še ni naletel.
Pripomnim naj, da so bili ti fan-
tje skoro vsi drugih narodnosti.Priporočam naši mladini, da
se organizira v socialističnem
klubu, ki ji nudi potrebno delav-
sko izobrazbo. Mi se moramo or-
ganizirati politično, da se bomo
lahko borili proti kapitalizmu.Neki uradnik tukajšnjega sve-
ta za brezposelne nas je povabil
na sodelovanje pri glavnem
pohodu v Greensburg. Dejal sem
mu, da mi nismo proti pohodu,
ker je prav, da delavci protesti-
rajo in zahtevajo svoje, toda bo-
lje bi bilo, ako bi se vsi organi-
zirali v močni delavski stranki.
Pohodi navadno končajo s prete-
pom, v katerih zmagojo tisti, ki
imajo orožje.Delavci se dajo radi prevariti
kapitalističnim sleparjem. Ako
bi delavci pri zadnjih volitvah
glasovali za Thomasa namesto
za Roosevelta, bi bila danes si-
tuacija v Ameriki drugačna. De-
lavci se morajo organizirati v
socialistični stranki, ako hoče-
jo izboljšati svoje pravice.Pozabiti ne smem zastopnika
Prosvete A. Z., ki nam je veli-
ko pomagal in šel povsod na ro-
ko. Tudi mi priporočamo roja-
kom, da gredo zastopniku na ro-
ko, kadar jih obišče.

Rudolf Fradel.

Razno iz metropole

Cleveland, O. — Ukaz vlade,
da morajo vsi oni, ki skrivajo
zlato, vrniti ga bankam, je na-
redil precej strahu tudi med na-
šimi rojaki v metropoli. Zlato se
sedaj steka v naše domače ban-
ke. Nekateri so se poslužili tru-
kov, drugi spet avtomobilov, o-
troških vozičkov in žakljev, ki
jih rabijo pri "fasengi" groceri-
je, za prevažanje zlata. Naš plo-
nir John Zupanc pa ga je nesel
kar v žepu in to brez straže.
"Well, John, kam jo pa mahaš?"
ga vprašam. "Grem ta cekin za-
menjat za papir, drugače me še
aretirajo," mi odvrne. "Kakšen
cekin, kje si ga pa dobil?"
"Ah, kaj vprašuješ! To je ce-
kin za \$2.50 in dal mi ga je bir-
manski boter."Ekonomija se tudi pri nas
prakticira. Oni dan sem srečal
Johna Sorca, ko je nosil mačko.
Rekel je, da jo nese J. Durnu,
da jo zamenja za mišjo past.
Mačka je snedla za tri cente
jetre na dan, dočim bo švicarski
sir v vrednosti enega centa za-
dostoval ves mesec v mišji pasti.Neka stara ženica, ki ima vlo-
go v nekem našem zavodu, je
hotela dvigniti nekaj denarja.
Bančni uradnik ji je povedal, da
ji ne more ustreči, nakar se je
ženica pričela jokati in nato še
uradnik. Neki rojak, ki je zra-
ven stal, se pa ni fokal. "Zakaj
se pa vi ne jokate?" ga je vpra-
šala ženica. "Jaz da bi se jokal?
Prav nič me ne briga, kajti še
nikdar nisem imel bančne knji-
žice."Nedavno sem čital v Prosveti,
kako je neki Slovenec iz Senčur-
ja pričal za vlado in proti Kor-
očcu ter drugim obtožencem. Ta
Slovenec je povedal, da je bil
nekaj komunist. To omenjam,
ker so imeli tukajšnji Hrvatje v
nedeljo, 26. marca, protestni
shod proti jugoslovanski vladi.
Na tem shodu je govoril tudi
Boyd-Bolch, demokrata in dr-
žavni poslanec, ki je bil tudi en-
krat komunist, na shodu pa se jezavzemal za Korošca in svobod-
no Hrvatsko.Isto nedeljo je priredila "je in
ni komunistična obrana" kon-
cert z igro in plesom v SDD v
Collinwoodu. To je edino prava
delavska organizacija, ki se bori
za pravice delavstva—za "free
lunch"—in tako ji je menda žu-
pan Miller dal na razpolago
vstopnice, kajti tiskane so bile
v neunijski tiskarni. Unijskega
znaka ni bilo ne na vstopnicah
niti na letakih, kjer se je govo-
rilo o pravicah delavcev. Tako
se dela neunijska propaganda!Neki unijski uradnik mi je
pravil, da dela v delavnicah New
York Central železnice. Neki
hrvaški komunist, ki ne pripada
k Boiler Makers uniji, je dejal,
da je to fašistična organizacija,
toda plača, katero so mu pribo-
rili organizirani delavci, pa ni
fašistična in jo rad prejema.Resen opomin vsem onim, ka-
terim dolgujem! V bankah so
zmrzle stare vloge, zato mora-
te čakati na nove — in čakali
boste! To je vzrok, da ne pišem
več toliko dopisov kot prej. No
money, no fun! — Frank Barbič.Prireditve gospodinjkega
klubaGirard, O. — Tukajšnji gospo-
dinjski klub bo imel 8. aprila
prireditve v korist Slovenskemu
domu. Ob tej priliki nastopita
mrs. Josephine Laushe-Wolf in
miss Mary Udovich iz Clevelan-
da, ki bosta zapeli par pesmi.
Plesne komade bodo igrali Ho-
jerjevi fantje. Vsem je že zna-
no, da kadar nastopijo ti fantje,
je vselej veliko zabave in vese-
lja.Vstopnina na prireditve je ze-
lo nizka. Gospodinjki klub va-
bi vse Girardčane in druge ro-
jake v okolici, da se prireditve,
ki se prične ob 7:30 zvečer v Slo-
venskem domu, udeležijo.

John Jesenko.

Nenavadna prikazen

Sugarite, N. M. — V petek, 24.
marca, krog 5. jutraj smo vi-
deli tukaj nenavadni prizor. Na-
ša naselbina se nahaja med hri-
bi in ob omenjeni uri se je na-
enkrat posvetilo na nebu. Svet-
loba je bila močnejša kot opol-
dne, ko najhuj solnce sije. Ti-
sti, ki so šli ob zgodnjih urah
na delo, so imeli priliko videti
velikanski meteor, ki je letel s
severne strani proti jugu. Iz-
gledalo je kot da bi bil meteor
oddaljen le par milj od zemlje.
Letel je z veliko brzino, za seboj
pa je puščal iskre in oblake be-
lega dima in slišalo se je šu-
menje. Pozneje smo zvedeli, da
je meteor padel na zemljo v bli-
žini naselbine Albuquerque, ki
se nahaja kakih osemdeset milj
od tukaj. Tam so našli za kak-
šne tri železniške vozove sežga-
nega kamenja. Tako kamenje so
našli tudi v drugih krajih dr-
žave in v Texasu.Poročati moram, da je po dol-
gotrajni bolezni preminula AnaPriatelj. Vzrok smrti je bila
vodenica in arčna hiba. Pokojna
je bila stara 32 let in soproga
blagajnika našega društva Mar-
tina Prijatelja. Ona ni bila pri
nobenem društvu, dasi je želela
pristopiti, a jo je društveni
zdravnik odklonil zaradi srčne
hibe. Da je bila priljubljena med
narodom, je pokazal njen po-
greb, katerega se je udeležilo ve-
liko število rojakov, prijateljev
in znancev. Katarina Oražen in
Paulina Mohodrich sta zbrali de-
nar pri rojakih in kupili dva le-
pa venca, ki sta bila položena na
krsto pokojne. Tako se je nase-
lbina poslovila od pokojnice.Omenim naj še, da je bila po-
kojna pokopana po cerkvenih ob-
redih in da je mladi duhovnik,
ki je opravljal obrede, zabavljaj
čez pokojno, ker ni hodila v cer-
kev in ker ga ni poklicala v zad-
nji uri, namesto da bi bil tolažil
moža in sorodnike.

F. Lukančič.

Prosperiteta se noče vrniti

Republic, Pa. — Vedno premi-
ljujem, kdaj bo že konec te kri-
ze, ki se vleče že leta, prosperi-
teta pa se še vedno obotavlja
za ogrom. Rada bi kaj veselega
pisala, a ni mogoče. Poleg hude
križe imamo tudi hudo zimo, ma-
lo dela in še manj jela.Tudi tisti, ki delajo, ne za-
služijo skoro nič. V tem meste-
cu je bilo živahno življenje, ko
so premogovniki obratovali, se-
daj pa je vse mrtvo. Veliko tr-
govcev je moralo zapreti vrata.
Človek vidi povsod samo žalost-
ne obraze in sliši le jamranje.
Nedavno nas je obiskal neki ne-
znanec, ki je dejal, da je preho-
dil skoro vso Ameriko, toda de-
la ni dobil nikjer. Sedaj se je
spet vrnil v ta kraj, kjer bo mo-
ral dolgo čakati, da dobi delo,
kajti prosperiteta se noče vrni-
ti s počitnic. — Mary Škerjanc.

Zabava Slovenskega doma

Farrell-Sharon, Pa. — Delavski
polaž v tej naselbini je čedal-
je slabši. Vse kaže, da bo šla
naša pleharska industrija kma-
lu k vrugu. U. S. korporacija je
naznanila, da je napravila izgrubo
90 milijonov dolarjev v zadnjem
fiskalnem letu. Te izgube bodo
moral trpeti delavci, katerim
trgajo mezde. Nobenega znane-
nja ni, da se bi situacija izbolj-
šala. Sliši se povsod samo ja-
mranje in stokanje. Delavci ho-
dijo po ulicah in na obrazih se
jim čita beda in obup. Nihče ne
ve izhoda iz položaja.Ne verjamem, da bo Roose-
velt izvel delo iz križe, kot
nekateri pričakujejo. Ljudje, ki
so glasovali za Roosevelta, bodo
razočarani, kajti dežela se na-
haja v blatu. Kadar je vse telo
gnilo, ne pomaga nobena žavba.
Deželo in industrije je treba so-
cializirati, ker v tem je edina
rešitev.Nekateri se veselijo, ker bomo
v kratkem dobili pivo. Pričaku-
jejo tudi, da bo več dela v pivo-
varniški industriji, dasi pivovar-
ne ne najemajo delavcev v tako
velikem številu kot so nekateri
pričakovali.Oče inflacije, kongresnik Hen-
ry B. Steagall iz Alabame, ki je
izdelal načrt za tiskanje novega
denarja.Tukajšnje banke so morale
zapreti vrata, ko je Roosevelt
izdal zadevno proklamacijo. Ban-
ki Colonial Trust in First Na-
tional še sedaj ne poslujeta red-
no, izgube tistih bank, ki so o-
stale zaprte, pa bodo morali no-
sti delavci in mali trgovci. Tudi
Slovenci, ki niso potegnili svojih
prihrankov iz bank prej, bodo
prizadeti. Slovenski dom ima
malo vsoto v banki, katero za
enkrat ne more dobiti ven. No,
pa zaradi tega se ni treba raz-
burjati, ker bodo morda zaprte
banke odprle vrata, predno bo ta
dopis pribešen. Jaz sem se za-
hvalil nebeskemu očetu, ker ni-
mam ničesar v banki in vsled te-
ga tudi ne morem ničesar zgubi-
ti, smilijo pa se mi rojaki, ki
so garali vse življenje, pa je se-
daj njihov denar izginil v žepih
bankirjev. Ko so bankirji delali
profite z delavskim denarjem, so
vse sami spravili, ko so poglani
deželo na boben, mora pa ljud-
stvo trpeti. Strašni grehi se go-
de v dolini Šentflorjanski!Dne 8. aprila, v soboto večer
ob 7., bo priredil Slovenski dom
zabavo, na katero vabi svoje
prijatelje od blizu in daleč. Ve-
čerja in zabava bosta prosti. Na-
stavili bomo po stari navadi tu-
di sodeček piva in zapeli slovo
prohibiciji. Omenim naj, da pi-
va ne bomo pili zastoj.Vsi prijatelji Slovenskega do-
ma naj pridejo na zabavo. Pri-
dejo naj tisti, katerim je prohi-
bicija požrla prihranke in tu-
di tisti, ki so se s prohibicijo o-
koristili. Prohibicijo bomo poko-
pali, toda spomenika ji ne bo-
mo postavili. Njen spomenik so
žrtve, slepi, jetični, umobolni in
sirote, ki so ostale za tistimi, ki
so bili umorjeni zaradi prohibi-
cije. Vsi na zabavo 8. aprila v
Slovenski dom! — Frank Kramar.

Razno iz Universal

Universal, Pa. — Moram se
oglasiti in opisati tukajšnje raz-
mere, da ne bodo ljudje mislili,
da smo že vsi pomrli. Delavske
razmere so tukaj zelo slabe. Ce-
mentarna je zaprla vrata v zad-
njem decembru in nič ne vemo,
kdaj bo obnovila obrat. Nekateri
delajo na železniški progi, toda
samo en dan v tednu. Premogov-
niki obratujejo tri do štiri dni
na teden, toda rudarji ne zaslu-
žijo skoro nič. Poznam rojaka,
ki ima plačilne koverta za zad-
njih šest mesecev, pa ne presega
nobena dolarja in pol plače za
dva tedna. Iz tega je razvidno,
kakšna prosperiteta vlada tukaj.V tej okolici imamo štiri slo-
venska in dve angleško govoreči
društvi, ki spadajo k raznim
jednotam in zvezam in katera še
dobro napredujejo v teh časih.
Društvo št. 141 SNPJ je na svo-
ji zadnji seji sklenilo, da priredi
veselico 30. maja v Universalu,
na katero rojake v tej okolici že
sedaj opozarjamo. Zabave bo do-
sti za stare in mlade.Omenim naj, da sem se ude-
ležil federacijske seje, ki se jevršila v Veroni. Krog 40 de-
latov, zastopnikov društev
PJ, se je udeležilo zborovan-
ja, na katerem smo obliko-
vali o bodoči konvenciji
drugih vprašanjih. Veron-
kuharicam se zahvaljujem
dobro postrežbo, katere smo
vsi deležni.Nedavno sem se mudil po
slih v Westmoreland Chy-
kjer so tudi slabe delavske
mere. V premogokopih se
eden ali dva dni v tednu, ko
ne so pa skoro vse zaprte,
glasil sem se tudi pri rojaka
kavichu, ki je mene in svo-
ljevalce dobro postregel, da
se mu zahvaljujem. — P. R.

Konvencija ohajske soc. str.

22., 23. in 24. aprila
Cleveland, O. — "Konven-
cijske" stranke na Ohio
bo vršila 22., 23. in 24. aprila
Clevelandu in bo manifesti-
racijo kreposti socialističnega gla-
sa v Ohio, gibanja, katero se na-
na tako, da bo postalo fašiz-
borbi delavstva za politič-
moč," je dejal S. Jellen, ko-
ohijske soc. stranke.Konvencije se bo udeležilo
krog sto delegatov, ki bodo
prezentirali 83 okrajev in
90 lokalov in branjev, v kate-
rih je včlanjenih precej na-
tisoč članov kar je naravno
okrog 1,700 od zadnje kon-
vencije, ki se je vršila v januarju
1932, kakor poroča soc. dr-
tajnik.Konvencije seje se bodo vr-
šile v Workmen's Centru, 340
147th st. Na prvi seji, v so-
boto, bo pozdravil delega-
sodr. Norman Thomas. Vstop-
nina seja bo zaključena
6:30. S tem se bo dala de-
tom prilika, da se udeležijo
venčnega banketa, na katere
bo Thomas gost in govornik.V nedeljo večer bo konve-
ncijska seja v javni shod v
neers auditoriju. Vstopnina
banket in shod se dobijo po
kalnih in klubovih tajnikih.
Konvencija se bo bavila o
odboru izdelanimi novimi po-
li in iz izločitvijo državna-
kativnih odborov in držav-
tajnika. Sedanji državni
aktivni odbor priporoča, da
hodnji eksekutivni odbor
izvoljen na konvenciji, ali se
kakor po dva člana iz pos-
nega okraja. Tako poroča de-
ni tajnik sodr. Jellen.

Poročevalec

Brezposelni zmago-
zasilnem deluZastavkali so proti znižanju
če in arogantnemu delov-Youngstown, O. — (FP)
Brezposelni delavci v tem
države so bolj rebelni kot
sti, ki se delajo. V podobi
Smith, kjer so zaposleni pri
pravljenju cest, da zadnje
najpotrebnejše, so bili dra-
na stavki, ker so jim okraj-
misarji skušali znižati
Prejemali so 45c na uro
do še v bodoče, ker so mu-
Plačo bodo dobili tudi za
stavke.V Austintownu pa so se
priganjaškemu delovodja
Olu, ki je sin podokraj-
nadzornika. Radi brutalnega
stopanja so zahtevali njego-
slovitev in to tudi dosegli.
35 delavcev pri zasilem delu
stavkalo, tristo drugih pa so
zilo s stavko. Pozneje so se
krajne oblasti tudi prišli.
so odstopili občinsko posloje
glavni stan brezposelnih.Uslužbenci dobili "new deal"
Trenton, N. J. — Uprava
Jersey Public Service kor-
poracije je s prvim aprilom
plače vsem delavcem za
njih 10%, dividende za
ne delnice pa za 12.5%. To
največja javnopravna dr-
v državi. Z znižanjem dr-
originalni delničarji ne bodo
prizadeti, ker so jih dol-
stoj in predstavljajo "new
kapital.Avtna družba v konkuri-
South Bend, Ind. — Šte-
ker korporacija najbi si
slikala v "new deal", ker je
dni šla v konkurz. Poroča-
in White Motor korporacije
tere dominira Studabaker.
tem niso prizadeti.General Nish, glavni japonski poveljnik na pohodu v Jehol.
Nahaja se v svojem glavnem stanu daleč za fronto in dela na
varnem načrtu za nove pokolje.

Doba kapitalističnega razvoja?

Ali ostane — taktika je nova

ti bi se, kdor bi mislil, da kapitalistično gospodarstvo v principu ali bistvu izpremenil. Princip izkoriščanja je tako svet družabnemu restoratorju, ki je bil od početka gosposkega liberalizma in še drugih oblikah. Izvršila se je gospodarska kumulacija, je pospešil zlasti tehnični produktivna sila, marveč stroje pri stroju, ki se razvijajo pri stroju, ki se potrebujejo pri stroju, ki so krat in stokrat rentabilnejši od nemodernih.

Večje se je pa bolj in bolj v zadnjem stoletju, da se ljube upravljenci do življenja in do sodelovanja v njej, razvila se je kultura in misel demokracije. In demokracija, ki je nedvomno temeljna točka v človeški pri, je postala sistemu družbenega. Zato so pričeli rohati demokraciji, jo prevažali v raznih parlamentih, uresničijo zahteve demokracije, da si oziroma na pravice popolnoma uteme-

pred nekaj leti so zagnali da je demokracija zastarela parlamentarizma, če so sami onemogočili njegovo demokracijo, ker niso hoteli v svojih problemih. Zato so nekaj let ter vzgojmerne osebnosti, jih poddenarjem in tiskom, da udemokratični parlamenta ter postavijo na njegovo novo obliko "stanovske parlamentarizma, v katerem bodo zastopani pridobitni, to podjetniški sloji v ogromni v prav majhnem številu ljudi delavske organizacije. Parlamentarizem naj bi slojal podjetništvu ter v znižavno določenih privilegijah delavstvo ne bi moglo nikdar vplivnejšega zastopstva. Parlamentarizem že imatitaji, govore o njem v Avstriji, na Madžarskem, na Poljski in morda že tudi drugod. Se bo del tega programa v Evropi skušalo uveljaviti pri ni več dvoma. Zato bo tudi delavstvo računati na dejstvo. Delavstvo bo v bodoče posvetiti vso pozornost sodelovanju v delavskovarstvenih ustanovah, v obratnih zaupniških združenjih, v glavnem pa utrjevanju strokovne organizacije, ki v boju, ki nas čaka, edino ne voditi borbo proti ustavnim zakonitim privilegijem tane "stanovske države."

Prav je neverjetno, da bi si naši družbi mogli pridobiti pridobitni sloj pridobiti absolutno moč, ki si jo ho- dobiti pravzaprav le potom "ki so jim na uslugo. Ali to je, da se ta reforma parlamentarizma pripravlja. Delavni in ne more biti za tako parlamentarizma, ker je demokracija, ki je edino do oblika vredna človeka. Če nes pojavljajo "osebnosti," je jemati narodom pravi- to le kulturni defekt, ki ga jo prej ali slej odpraviti je, demokracije in discipli- ne ter šolane organizacije sta.

va doba torej zahteva od organizacije, šolanje, dis- in aktivno sodelovanje, kjer gre za delavske in- A načelo demokracije pa ostane enako sveto, kakor je bilo doslej. — D. P.

RONIJA ZGODOVINE

še dvajset let minulo, od- pognal imperialistični ka- zem skoraj ves svet v voj- narodi so v nevarnosti, so ki so jih potatati vzgo- nad štirideset let v nacio- in sovražnosti in obenem za- in osvobodili narodne line. Opravičena je bila pri- podjarmljenih narodov. obenem s sovražnostjo vgo-

jo se je gojila militaristična vagoja, za katero so krvaveli materialno vsi narodi. Ob skle- pih svetovne vojne so narodi do- segli svojo nacionalno svobodo sicer precej po merilu strate- gičnih vidikov, vendar pa je bila ustvarjena podlaga, bolj ali manj primerna za samostojen razvoj političnih edinic. Grozote vojne so minile. Vsakdo bi bil pričakoval, da po vojni neha šovinistično hujkanje med narodi in da bodo narodi nedostopni za pripravljane na nove vojne, marveč da bodo zahtevali po takem težkem obračunu, kakor je bila svetovna vojna, mirno sporazumevanje med narodi. Ali da- našnji dogodki v Evropi in drugod nam dokazujejo, da nauki vojne niso uspeli ter da so ne- kateri narodi še bolj dovzetni za narodni šovinizem kakor prej. S šovinizmom se razvija strast, o- šabnost in agresivnost napram drugim narodom, kar je najbolj- ša in zaželjena podlaga za ekspe- rimente militarističnega kapita- lizma.

V tem dejstvu tiči velika iron- ja zgodovine, ki neoporečno dokazuje, da je narodom treba še mnogo izkušenj in mnogo kul- ture. — D. P.

Naturalizacija in imigra- cija

Vprašanja in odgovori

Spričevala o prihodu

Vprašanje: S svojo prošnjo za naturalizacijo sem vposlal Mo- ney Order za \$5 za "Certificate of Arrival." Mi ga niso še poslali. Kaj naj storim?

Odgovor: Vi ga sploh ne do- bite. Naturalizacijski urad ga dobi in spričevalo ostane v spi- sih za naturalizacijo. Ako vas naturalizacijska oblast ne obve- sti, da niso mogli najti zapis va- šega prihoda in da zato ne mo- reje priskrbeti si vaše spričevalo o prihodu, je razvidno, da so do- bili spričevalo o prihodu in da vas bodo v kratkem obvestili, kdaj imate priti s pričami k na- turalizacijskemu izpraševalcu.

Razporečena žena ameriškega državljan

Vprašanje: Neka ženska je postala ameriška državljanica l. 1921 v skladu naturalizacije svoje- ga moža. L. 1931 pa je bila od- njega razporečena. Ali je zato izgubila državljanstvo?

Odgovor: Ne, ostala je ameri- ška državljanica.

Zopetna pridobitev državljan- stva

Vprašanje: Moja žena se je rodila v Združenih državah. Po- ročila se je z menoj l. 1920, ko sem bil inozemec. Zato je izgu- bila svoje ameriško državljan- stvo. Kako naj ga pridobi nazaj?

Odgovor: Naj vložijo prošnjo za naturalizacijo. Plačati mora pri- stojbino \$10. Imeti mora dve pričli in dokazati mora svoje prejšnje ameriško državljanstvo. Prvega papirja ne potrebuje, ni- ti ji ni treba nikakega spričeva- la prihoda, niti dokazati svojega tukajšnjega bivanja. Niti ji ni- treba čakati vsaj tri mesece na končno zaslisanje. Dostikrat mo-

re postati državljanka kar v e- nem dnevu.

Ali morejo sorodniki biti priče za naturalizacijo?

Vprašanje: Smem moja žena, brat ali drugi sorodnik biti priča za naturalizacijo?

Odgovor: Zakon jim ne zabran- juje, ali v praksi nekatera so- dišča jih ne sprejemajo kot kom- petentne priče. V New Jersey, na primer, jih ne sprejemajo, drugod pa da. Najvarnejše je, da se ne pripeljejo sorodniki kot priče, ali da se drugače vpraša poprej, da li bo tak sorodnik pri- poznan kot dobera priča. V new- yorškem okraju mora biti natu- ralizacijska priča vsaj 23 let stara. — FLIS.

Načelna izjava Medna- rodne del. asociacije

Sestavljena po Marxu in spreje- ta na IV. seji prve interna- cionalne dne 1. novembra 1864

Uvažujoč,

da si mora delavski razred priboriti svoje osvobodjenje sam; da boj za osvoboditev de- lavskega razreda ni nikakšen boj za razredne predprave in monopole, marveč bo za enake pravice in dolžnosti ter za od- pravo vsakršne razredne nad- vlade;

da je gospodarska odvisnost delavca od lastnika proizvajal- nih sredstev, kar je isto kakor življenjskih virov, temelj suženj- stva v vseh oblikah — temelj družabne bede in duševnega propa- da politične neodvisnosti;

da so propadli vsi k temu cilju usmerjeni poskusi zaradi po- manjkanja bratske zveze med delavskim razredom različnih dežel;

da osvoboditev delavskega razreda ni nikakršna krajevna ni- ti narodnostna nego socialna na- loga, ki se tiče vseh dežel, v ka- terih obstoja moderna družba, in katerih rešitev je odvisna od praktičnega sodelovanja najna- prednejših dežel;

da daje svobodno se obnavlja- joče gibanje delavskega razre- da, med tem ko vzbuja nove na- de, obenem svečan opomin proti zopetnemu padcu v stare zmote in sili k takojšnjemu obujenju vseh gibanj, ki še niso zedinjene;

IZJAVLJA Mednarodna de- lavska asociacija:

da priznava vsa udruženja in vsi posamezniki, ki se ji pri- družijo, resničnost, pravičnost in pravost kot pravilo za svo- je medsebojno obvečanje in za obvečanje napram vsem ljudem brez ozira na barvo polti, na ve- ro in narodnost.

Nikakih dolžnosti brez pravic, nikakih pravic brez dolžnosti! Prev. Cv. K.

Dober zdravnik

— Ali je tvoj znanec res do- ber zobozdravnik?

— Pa še kako! Vsi zobje, ki mi jih je vstavil, so mi brez bo- lečin izpadli.

Reakcija podpira kulturni svet z vsemi kulturnimi sredstvi, da je tem bolj nekulturna.

Komunisti okupirali Moo- neyjev kongres

Socialistična stranka ne sodeluje niti druge "odgovorne" delav- ske organizacije. Mooneyjevo stališče

Chicago. — Organizatorični odsek eksekutive socialistične stranke je instruiral vse klube, naj ne sodelujejo v "Free Tom Mooney Congressu", ki se vrši v Chicagu od 29. aprila do 2. ma- ja. Odsek pravi, da se je prepri- čal, da bo Mooney imel malo ali pa sploh nobene kontrole nad kongresom, ampak ga bodo izra- bili komunisti v svoje strankar- ske namene.

Odsek socialistične eksekutive, v katerem so milwauški župan Hoan, tajnik Clarence Senior, Leo Krzycki in Powers Hapgood, pravi v svoji izjavi, da je bila med drugimi organizacijami po- vabljena tudi socialistična stran- ka, da sodeluje v tem gibanju. Z Mooneyjem je skušal priti do sporazuma, ki bi omogočil sode- lovanje ne-le stranki, ampak tu- di drugim nekomunističnim or- ganizacijam v interesu njegove osvoboditve. Do tega sporazuma še ni prišlo.

Odsek je med drugim dognal, da je organizator kongresa Louis B. Scott v oklicu zapisal, da so kongres indorsirale Amalgama- ted Clothing Workers unija, Li- ga za industrialno demokracijo in mladinska socialistična liga, kar pa je fabrikacija, ker nobe- na teh organizacij ga ni indor- sirala.

"Vsako zborovanje v Chicagu bi dobilo popolno sodelovanje Edward Nockelsa in John Fitzpa- tricka, tajnika in predsednika Čikaške delavske federacije, ako bi ga sponsorirala kakšna odgo- vorna organizacija", pravi odsek. "Ta dva moža sta storila več za osvoboditev Toma Mooneyja kot 50 delavskih voditeljev skupaj. Čikaška delavska federacija je tudi potrošila več denarja v tem boju kot katera druga unija.

"In kljub tem prizadevanjem za Mooneyjevo osvoboditev je Či- kaška federacija na svoji febru- arski seji sklenila soglasno, da ne mara imeti ničesar skupnega s tem kongresom", pravi organi- zatorični odsek.

Na newyorški pripravljalni konferenci je nato Scott napadel Nockelsa in Fitzpatricka, češ, da sta se ravnala po diktatih Wil- liama Greena, predsednika Ame- riške delavske federacije in skr- bel, da je bila sprejeta omenje- na resolucija. Odsek dalje pravi, da so komunisti razbili slično konferenco v San Franciscu, ka- tero so okupirali s svojimi or- ganizacijami, ki eksistirajo le na papirju.

Nato odsek citira Mooneyje- vo pismo z dne 4. marca, ki je krožilo med čikaškimi organiza- cijami in z katerega je razvid- no, da se Scott ne ravna po nje- govih navodilih in željah. "Vas- k delegat enotne fronte, pravi Mooney v pismu, "ki se spozabl in na konferencah Free Tom Moo- neyjevega gibanja napada druge organizacije v skladu s taktike in principov, slu-

ži veliko bolj sovražnikom kot pa delavstvu."

Odsek vsled Scottovih nasto- pov zaključuje, da je v smislu tega Mooneyjevega stališča Scott razgaljen kot sovražnik delavstva in oseba, ki je nezmo- žna organizirati kongres enotne fronte za osvoboditev Mooneyja.

"Trinajstletne izkušnje s ko- munističnimi organizacijami so naučile socialistično stranko, ka- kor tudi večina drugih delavskih organizacij, da komunistična stranka polaga svoje interese nad interesi delavskega razreda. Vsa delavska situacija izrablja- le za ojačanje stranke.

"To je bila resnica v preteklo- sti tudi v tem slučaju, kar je Mooney sam priznal. Spomladi leta 1930 je osebo povedal taj- niku socialistične stranke, da od vsega denarja, ki so ga komu- nisti nakolektali do tedaj za "o- svoboditev Mooneyja", ga njego- vemu obrambnemu odboru niso izročili več kot pet dolarjev."

Organizatorični odsek Moo- neyja zagotavlja, da je bila so- cialistična stranka vedno na nje- govi strani in se borila za nje- govo osvoboditev in da bo pri- tem ostala tudi v bodoče. Pripra- vljena je sodelovati v vsakem e- notnem gibanju, ki bi bilo res e- notno, je pa proti temu, da bi ga katerakoli skupina izrabljala v svoje namene. V skladu tega pripo- roča strankinim klubom, da ne sodelujejo v tem kongresu, ki je pod komunistično dominacijo in "katerega bodo izrabili za razbi- janje drugih delavskih organiza- cij."

Izvolili socialističnega župana

Veston, W. Va. — Pri občn- skih volitvah je bil v tem mestu, ki je sedež okraja Lewis, izvo- ljen za župana socialistični plo- nir dr. M. S. Holt. Izvoljen je bil s tem, da so ljudje zapisali nje- govo ime na glasovnico, ker je bila njegova petičlja zavrnjena. Kar je povzročilo revoluto. Dobil je 2100 glasov — 400 glasov ve- čine nad demokratičnim kandi- datom.

Kljub temu, da je zdravnik Holt star že 85 let, je še vedno mladeničko čil. Tekom svetovne vojne je bil persekutiran, ker je bil proti nji. Pred volitvami je vodil burno kampanjo in porazil njegove nasprotnike v tem gla- žutnem mestu, ki je bilo v rokah demokratov.

Farsa "solastništva" razkrin- kana

Bonton, N. J. — Ko so bili ča- si boljši — v dobi Coolidgeve prosperitete — je tudi Full Fa- shioned Hosiery Mills kompani- ja prodajala delnice svojim de- lavcem. Tega trika se je poslužil- la, da jih bolj priklene k sebi, da so bolj garali in skrbeli za "svoje" podjetje in se smejali u- nijskim organizatorjem.

Pred nekaj tedni so zastavka- li radi ponovne drastične reduk- cije plač. Ker se družba ne ma- ra podati njihovim zahtevam, so šli na sodišče kot "solastniki" podjetja in vložili petičljo za konkurz. Sodnik pa jo je odklo- nil in s tem razgalil farsa "de- lavskega solastništva".

Radijski župnik v novi bitki z bankirji

Detroit, Mich. — Rev. Cough- lin je zadnje nedeljo spet grmel v radio proti detroitskim ban- kirjem. Zlasti si je privoščil list "Detroit Free Press," ki je ob- dolžil župnika, da je spekuliral z denarjem svoje fare in veliko izgubil. Coughlin je dejal, da je denar "Lige Male cvetke" inve- striral v dobre michiganske indu- strije in bo še to storil.

Banditje oropali katoliške do- brodelce

Kansas City, Kans. — Trije roparji so v nedeljo vpadli v po- slopje Katoliškega dobrodelnega društva, terorizirali 500 zboro- valcev in odnesli \$2500. Za nji- mi je šla policija, toda izgubila je sled.

Unije za pohod v legistaturo

Philadelphia, Pa. — Legisla- tivna konferenca centralne de- lavske unije tega mesta se je o- brenila na državno delavsko fede- racijo, katero urgira, naj organi- zira unijski pohod v državno le- gislaturu. Namen pohoda bi bil zahtevanje od pomoči proti brez- posebnosti.

Kaj zahtevajo združno organizirane žene

Prihodnja mednarodna kon- ferenca organiziranih zadruga- ric (tkav. Mednarodnih zadrū- nih ženskih gildov) bi se imela vršiti letos v avgustu v Londo- nu. Na dnevni red te medna- rodne konference je postavlje- na tudi točka o zahtevah gospo- dinj. Združno organizirane žene se bore za celo vrsto za- htev, od katerih hočejo doseči predvsem:

Da bi bilo priznano delovanje gospodinj in da bi imelo to pri- znanje svoj izraz v zakonskih pravnih določbah;

Da bi bila gospodinja čim naj- bolj varovana z rodbinskimi za- zavaranjem, ki naj bi bilo razširjeno tudi na zavarovanje proti nezgodam, in sploh naj bi bil zagotovljen gmojni obstoj (eksistenca) žene;

Da bi se gospodinje upošteva- le in pritegnile k sodelovanju pri reševanju vseh vprašanj, ki se tičejo njih položaja in etali- šča;

Da bi bila posvečena pozor- nost gospodarski vzgoji v go- spodinjstvu zaposlenih oseb, in to vzgoji deklet kakor tudi fan- tov;

Da bi se žene poučevale o do- gnanjih gospodarskega studija in to s prirejanjem šol in teča-jev;

Da bi žena imela pravico go- voriti in sodelovati v vpraša- njih, ki so v zvezi s stanovanj- sko reformo;

Da bi jim bilo v večji meri omogočeno uživati in posluša- vati se tehničnih in drugih pri- pomočkov v gospodinjstvu, ka- kor elektrike, strojev, in to po posredovanju občin, zadrug in delovnih zajednic;

Da bi se žene pozvale na vse ankete, kjer se preiskujejo po- sledice pridobitve dela žensk;

Da bi bilo gospodinjim boljše zagotovljeno socialno varstvo z ustanavljanjem počitniških do- mov, in

Da bi zakonodaja prisilala splošno uspešnost konzumnih zadrug in se zavezujejo zahte- vati za te zadruge isto podpo- ro, ki jo v posameznih državah dobivajo ostale organizacije, na primer poljedelsko zadrugni- štvo. Gospodinje se zavezujejo nadalje delovati za največjo razširitev in razvoj konzumne- ga zadrugništva. (Cv. K.)

Lovili komisarja za javno dobro- delnost

New York. — Odbor brespo- selnih je več ur lovil mestnega welfare komisarja Frank Tay- lorja, predno ga je ujel in pred- ložil zahteve Workers Commit- tee on Unemployment. Ko so prišli v njegov urad, je smuk- nil skozi stranska vrata v mest- no hišo. Šli so za njim, ampak se jim je zopet izmuznil in zbe- gal v urad budžetnega direktor- ja.

Tam so odboru 35 članov po- vedali, da ga ne morejo videti brez prearanzma. "Mi že me- sec dni skušamo napraviti se- stanek z njim," je pojasnila Ma- ry Fox. Končno so ga ujeli v njegovem uradi, po večurnem lovu, kjer so mu predložili svo- je zahteve, ki so: Podpora v go- tovnini namesto v krašnih izkaz- nicah, oskrbovanje tistih, ki so vrženi iz liste biroja za zasilno delo, preiskava vseh novih apli- kacij v teku enega tedna; zniž- nje cen elektriki in plinu za družine na podporni listi, kar bi mestu prineslo lepe tisočake; in končno ustanovitev pritožnega urada.

ZAPELJANO 57LETNO DE- KLE

V Moravski Ostravi je zapro- sila 57 letna dama odvetniško zbornico, da ji določi na osnovi ubožnega spričevala brezplačne- ga zagovornika, ki naj obtoži v njenem imenu njenega bivšega zaročenca. Po izjavah te dame je njena preteklost vse do 57. leta "neoporečena." Zaročenec ji je obljubil zakon ter jo zapeljal, a je ni poročil. Zato zahteva zdaj 1.500 dolarjev odškodnine. Odvetnik, ki ji ga je zbornica do- ločila, je zaprosil za razrešitev svoje naloge, ker se mu vidi pre- težko to zadevo zagovarjati.

Dama se pa noče s tem spri- jazniti, temveč zahteva na vsak način tožbo.

Na ukaz predsednika Hindenburga je bila zastava nemške republike odstranjena iz razbošeni so staro kajzersko zastavo na javnih prostorih v Berlinu in drugod po Nemčiji. Na Hindenburgov dekret je fahistična zastava s svastiko (kljaskastim križem) enakovredna s kajzersko zastavo.

Tone Seliskar:

NA SEDLI BROD

Roman v treh delih

— Da, saj ne vem, kako je prišlo do tega, niti ne morem najti besed, da bi vam razložil svoja občutja, ko je vse tako neizmerno lepo v meni, kakor že dolgo ne ali pa še nikoli v mojem življenju! Vi ste ... vi ste, ne, ne, vi ste mi zdajle, ko sem vas gledal, postali tako dragi, da sem ves pijan vaše lepote in da bi najraje umrl poleg vas ali pa živel z vami kje na drugem svetu, da bi bili samo moji za vse večne čase. Peljal bi vas iz te hiše, in ... in ...

Kristina se ni začudila srčnemu izlivu tega ubogega odpučenega vojaka, o, kolikokrat, bog ve, kolikokrat so se odigravali v tej sobi slični prizori, ki so bili v jutrnjih urah že pozabljeni in plačani. Toda ta človek se ji je zdel še čisto otročji, njegove besede so bile plahe, prav nič narejene in v njih je bila iskrenost, ki je že dolgo ni zasulila v moških besedah, pred njo je stal fant, goreč in sanjav, morda celo zaljubljen, zares zaljubljen. Gledala ga je tako govorečega: njegove oči so lakreno plamtele in gosti, kratki lasje so dajali temu fantu nekaj junaško moški izraz.

Tako se je zgodilo, da je ta mladenič prav to noč ganil to lepo prostitutko. Kakor iz daljnih, daljnjih pokrajin je prihajal v to mlado Poljakinja dihi nikoli doseženih sanj, opojili so jo zvoki, ki so spominjali na mehko ljubezen, dramila se je v nji devica, lepo mlado, sladko dekle, ki so jo še božale materine roke, jo klicalo življenje, ki je bilo pokopano sredi cvetočih, pomladnih trat. In se mu je dala zavojevati kakor taktat, ko se srkala prvi sok ljubezni z njegovih ust. Nagnila je glavo na njegove prsi in njegove besede so jo zopet in zopet ranile.

Justin se je sklanjal nad njen obraz in govoril:

— Da, Kristina, ti si ženska, po kateri sem hrepenel. Ti si kamen in steber, na katerega hočem nasloniti svoje novo življenje. Ti si sladkost in omama ... Nikdar te ne bom pozabil, nikdar ...

Tu je potegnila Kristina njegov obraz k svojemu in mu s poljubom pretrgala besede.

Zunaj je lil dež in veter je vrgel včas kaplje na oboknice, da se je čulo, kakor bi nežni prsti trkali na okno. Tako trkajo in pozdravljajo spomini; le stopite, dragi gostje, v srce in se napijte krvi, ki tako hrepeni po vas! Včas je zažvižgal vlak zunaj na polju, včas zapel hišni zvonec, ki je dosegel sobo kakor šepet nočnega obiskovalca, ki se boji predramiti vso hišo.

Cudovito, kako hitro je vzplamtela ta ljubezen. Nikjer na svetu še ni bilo rečeno prej, da se bosta križali njuni poti, ah, kje neki bi bila taka knjiga, ki bi imela vse to v prerokbah zapisano in dognano za tisoč let naprej!

Kristina, za božjo voljo, ženska, kaj si napravila z Justinom, tem nerodnim fantom, da je šel v tvoje srce, ko je bil vendar namenjen domov, kjer ga nestrno čakata oče in mati, ko vendar ni nič mislil nate, še sanjal ne, sedaj pa je v tvojem objemu kakor dete, ki se je po dolgi odsotnosti vrnilo k materi, in ti, Justin, le kaj je v tebi danes, da si zbudil srce te dražestne vlačuge, ko je vendar tako in tako, saj veš, prekleto, ali te je satan obsedel ali pa je morda čarovnik dahnil vate, da te ne vpraša po denarju, da se ne vleče v posteljo, da je kakor mladica, vsa nora in ljubezni željna, kakor bi pravkar ušla z doma svojemu ljubimcu v naročje?

Iz pritičja so zadel glasovi gramofona, vrata so se večkrat zaporedoma odprla in zaprla in med ženskimi glasovi, ki jih je bilo ved-

no več, je bilo čuti nekaj moških. Stopnice so škripale in mimo njunih vrat je šlo dvoje ljudi. Drobnji mehki koraki ženske in trde stopinje moža.

Smeh ...
Šepet ...
Pijan glas ...
Kletev ...
Cena ...
Krohot in žvenketanje kozarcev.

Kristina se je prebudila. Odrzala se je od Justina, ki ga je poljubovala, kakor bi se hotela do smrti napiti njegovih ustnic, in šla nekajkrat po sobi. Njene oči so postale žalostne, čim glasnejša je bila hiša, bolj je bila nemirna, njen obraz se je v teh kratkih trenutkih zresnil, skorajda postaral in ko je končno le sedla na rob postelje, je spregovorila otožno, njen glas je slišal bilki, ki raste, raste v nebo, pa se tik pred solncem upogne in užge:

— Saj vem: ti pojdeš in ne boš nič več mislil name. Ampak dobro je tako. Hvaležna sem ti za uro ljubezni, zakaj tako revna sem, tako uboga, tako strašno ponižana, da ne bom nikdar, nikdar pozabila, kako si me dvignil teh malo trenutkov, dragi ... joj, še tvojega imena ne vem ... Justin si ... Da, Justin, ko te gledam, se mi zdiš, da nisi s tega sveta. Tvoj obraz je kakor roža, kakor zrcalo, v katerem sem gledala svojo mladost, ki je ni, ki je izbrisana in pobožena ...

Majhna, drobna solza ji je zableščala v očeh in ko se je smehljala kakor za dragim človekom, ki pravkar odhaja, ji je zdrknila po licu in se vjela na ustnico. Justinu se je trgalo srce na dvoje, dvignil se je in razprostri roke:

— Kristina, je krilnil! Kristina, kaj je s teboj? Saj ni nič res, kar govoriš! Poslušaj ... Nagli koraki po stopnicah so se hrupno razlegali po hodniku in močni udarci po vratih so pretrgali njegove besede.

Kristina je povesila oči, vztrepetala po vsem telesu in se z nemim obrazom zastremela v vrata. Zunaj je nekdo razbijal in pijan glas, neugnan, krvočlen krik moškega je slišil v sobo, ki je na mah izgubila vso prijetnost, kakor bi se vanjo prikradla nevidna, umazana žival.

— Kristina, Kristina!

Vsa bleda in bolna je vstala ter šla k vratom. Naslonila je glavo na deske in zajecala bolešno:

— Pusti me danes, moj dragi! Bolna sem in tako utrujena ...!

Potem je s hrbotom zastavila vrata in razprostrla roke, kakor da hoče z lastnim telesom braniti svoj dom. In tako sta se gledala. Justin je bil mrzel in razdvojen, Kristini, bledi, pa je izginila vsa lepota z obličja. Oni na hodniku je udarjal s pestjo in vsakikrat se je streslo njeno telo od sile njegovih udarcev. Justin si je grizel ustnice in v njem se je vse rušilo. Onemel je in neznanako usmiljenje ga je prevzelo. O žena, ki sem te poljuboval, ljubica, ki si mi dala trenutek sreče ...

Pijani mož na hodniku pa je divjal:

— Opri, Kristina!

Ko je le uvidel, da zaman razbija po vratih, se je pijano zakrohotal, butnil še enkrat z nogo in zatulil preko stopnic:

— Elza, pridi sem! Plačam ti deset kron!

Po stopnicah so se vavili tihi koraki in kmalu je zadonel po hodniku ženski smeh, na koncu mostovrva pa so se odprla vrata in je začel tal ključ. Iz pritičja je bučala ogašna pesem.

Roke so ji padle ob telo. Glava ji je zdrknila na prsa in mrtev, ubit glas se ji je utrgal iz grla: Dragi, pojdi ...!

(Dalje prihodnj.)

bolj natanko. Da, res: pevec je višji svetnik Katinšek!

Kakor ji je tudi bilo bridko pri srcu, se je morala nasmešiti. To je torej Katinšek, tisti krotki, v misterij mitov in religije zamaknjeni svetnik, kakor ga je pred leti spoznala Silva, ko je bila pravkar dovršila licej in prejela dan za dnem svežo pošiljko pesnitev. Verzi so sicer res bili nerodni, vendar so ji skrajša ugajali. V njih je mrgolelo visokih besedi. Zdal mu je bila "Apokaliptično razodetje", potem pa "Sen, ki ga edino Višnu sanja", potem za spremembo kdaj "Madona, ki jo sam Bog je poveljal", celo "V daljavi zvezda svetega spoznanja" in še toliko in toliko drugih veličin, da se je nazadnje odzvala in prišla na sestanek, kamor ji je pisal.

— Pri tretji brezki koncem parka? je z nasmeškom ponavljala, ko je odhajala z doma. — Odkod jih je neki štel?

Ko je pod brezami zagledala gospoda Katinška, ji je šlo bolj na smeh. Govoril je stisnjeno, kakor da ga vedno nekaj davi, in beseda se mu je neprestano zatikala. Poleg tega ni vedel povedati nič takega, kar bi bilo Silvo kolikoli zanimalo, in se je na vse pretege dolgočasila, ko sta iz parka zavila na zasenčeno gozdno pot.

— Ali danes ne znate nobene pesmi? ga je slednjič hudomušno zbadal, ko se ji zdelo že dovolj tavanja. Hotela se je okreniti proti domu, gospod Katinšek pa je vzdihnil in jo hlastno prijel za roko, da je zavrnila od bolečine.

— Veste kaj! je bila jezna, on pa kakor napihnjene meh:

— Silva, ahhh, Silva —

Gledal jo je z izbuljenimi, rosnimi očmi, ki so se ji bolj in bolj bližale, dokler ga ni z drugo roko sunila, da se je opotekel, in jo kar navprek ubrala čez drn in strn. Slednjič je zasopla obstala, se ozrla in opazila, da lomasti Katinšek za njo. Bil je že ves zaripljen in znojni obraz se mu je odurno svetil, ko je hropel:

— Silva, ahhh, Silva —

V grozi je zavrnila, skočila še nekaj korakov po nezaraščeni brežini in se v teku zaletela v nekako stojalo, ki se je prevrnilo, medtem ko je poleg stoječi človek srdito zaklel. Silvi so od strahu odpovedale noge in je lopnila po tleh, ko pa je skobacala pokonci, je bila njena bledorožna obleka polna najrazličnejših barv.

— Oprostite! je zajecjala, toda človek je srdito krilil z rokami in vresčal:

— Ali ste pobeželi? Najlepšo sliko sta mi uničili!

Njej so sille solze v oči in bi se bila najraje sesula v prah, ko se je neznanec nenadoma na vse grlo zagrohotal:

— Ko bi le videli, gospodična —

Pomolil ji je zrcalo in je morala še sama prasniti v smeh, ko je v njem zagledala svojo podobo. Med tem je prisopihal gospod Katinšek in z osornim pogledom premeril neznanca:

— Odkod ta predrznost, gospod? Dovolite: Vlado tajnik dr. Katinšek!

Neznanec se je naklonil: — Janko Vrzden. Poklic mi je pa pravkar posnela s platna tale vihrava gospodična.

— O, kako izredno naključje! je bil zdaj Katinšek mahoma meden. — S slikarjem Vrzdenom imam čast? To me res veseli; kajti umetnost mi je od nekdaj najvišje na svetu.

— Škoda, da jo je danes gospodična tako neusmiljeno ponižala — se je smejal Vrzden, ko je pričel pobirati stojalo in sliko, ki je bila zdaj samo še kos zapackanega, raztrganega platna.

— Vsekakor res neljub priatelj — je stokal Katinšek in tako bolj potihoma momljal, da bo seveda povrnil škodo.

— Ne, ne, s tako ceno mi gospodična ne uide! se je zaiskrilo v slikarjevih očeh. — Za kakšen bom slikal: Vila, ki jo preganja Divji mož. Sijajna kompozicija, boste videli, gospod vladni tajnik! Smem vedeti —? se je ozrl na Silvo, Katinšek je hotel predstaviti, ona pa naglo:

— Silva Hrastova.

— Mladost, norost! Seveda, imenitno! se ji je poklonil Vrzden. Kakor je govoril, je njegova beseda ni žalila. Bila je vesela, da je tako na lepem ukrotila Katinška. In vrhu tega bo še naslikana kot vila! ...

Ker Silva ni mogla takšna v mesto, so odšli vsi trije v okoliško gostilno, kjer se je razbohotila Vrzdenova živahnost v tolikšni meri, da je bila mladenka kakor očarana. Oba gospoda sta jo na večer spremila domov, drugo jutro pa je prejela dve pismi. Katinšek jo je na dolgo in široko podel odpuščanja in se pri vseh bogovih zaklinjal, da ne ve, kaj ga je tako nesrečno zmedlo. Rotil jo je, naj mu privošči vsaj akromno besedo, da se umiri njegova nesrečna duša. Sicer da ve, kaj mu ostane: hladne stene črnega groba.

Iz vsega srca se je nasmejela, ko je prebrala solzavo pismo, vendar je odpisala, da je hudo, hudo razžaljena.

Drugo pismo je bilo od Vrzdena. Prosil jo je, naj pride k njemu v atelje, da se domenita zastran slikanja.

— Tisti štorasti brdavsina, ki vas je preganjal po gozdu, se bo na sliki legega dne zagledal v podobi Divjega moža. To bo mrcin plesal, kaj!

Misel je Silvi ugajala in je bila na moč vesela, da bo Katinška tako temeljito izplačala. Odšla je v atelje, kamor je potem prihajala še mnogokrat. Skupaj sta z Vrzdenom prebrala Katinškova pisma in se smejala.

— Oj, kako lepo je biti mlad! je ponavljal Janko z župančičem, kadar mu je šinila v glavo kaka nova porednost, ki sta jo zagodila Katinšku. Poslednja in najhujša je bila tista, ko je slikar sklenil, da se predstavi v Silvo kot zaročenca na bohemskem večeru, kamor sta razen prijateljev povabila tudi dr. Katinška.

— To bo gledal vetrnjak! se je vse smejalo v Vrzdenu.

In joj, kakšne oči je naredil vladni tajnik, ko je slišal, kaj se je izcimilo iz gozdne dirke!

Po tisti noči je Silva nekaj dni zapored prejemala žetoe pisma, ki so rotila, prosila in pretila, naj si premisli, dokler je čas. Kaj da je umetnik? Senc, ki sama zase niti obstojati ne more ... Nastane, premine in niti list v vetru se ne zgane za njim ... Kaj misli Silva, da hoče na tako ničevost vezati svoje življenje?

Teh pisem si ni več upala kazati šeninu, ker se je bala, da bi utegnil z zaljubljenecem krepko spregovoriti brez pisanja in besedi. Tudi Katinšku samemu je šele malo pred poroko sporočila, da je njen sklep trden, pa

naj se rodi iz tega kakršnakoli usoda zanjo. Tudi na to zadnje pismo je prejela odgovor, ki je zopet plaval v tistih višinah kakor skrajna njegove pesmi. Izročal jo je v varstvo vsem svetim priprošnjikom in ji želel božjega blagoslova, a na koncu ji je celo ponujal pomoč, češ:

— Ako bi kdaj bilo treba priprošnje, sveta ali česarkoli, a čimer bi Vam moja malenkost pomagala, bodite prepričani, da boste našli vselej iskrenega zavaznika in vdanega služabnika v meni, ki mi Vas nobena sila ne iztrže iz srca in bom še onstran groba samo

Vaš nesrečni Dr. Katinšek. Gospa se je trudno vzdramila iz misli. Daleč nekje je zopet zacvilil ženski glas:

— da ste tako nespretni?

Še dalje je grgravo odgovarjal bariton:

— Gospa, gospa, samo zato, ker ste prenedovzetni!

Silva je zajokala brez solz, ko je pomislila, kam je življenje v nekaj bore letih pahnilo umetnika Janka Vrzdena z njo vred in kam je tehnična usode dvignila Katinška.

Ko sta se vzela, so bila vsa usta polna hvale o Jankovi umetnosti. Sicer vzlic temu nista tonila v izobilju, a živila sta. In še dete jima je naklonila mlada sreča! Janko je ves utripal z otrokom. Dobrica mu je bila obljuba vsega onega, kar naj bi še rodila njegova stvariteljska sila. Ali komaj je mala dopolnila dve leti, je ugasnilo življenje v njej. Ko je potlej zabobnela zemlja na belo krstico, je Janko Vrzden omahnil in so ga komaj prestregli, da ni zdrknil v grob. Mesece in mesece se je za tem zaman silil k delu. Vsak trenutek je sproti razdejal in kako izgubljen taval okrog, dokler ni začela trkati beda na vrata. Nazadnje se je s silo vzravnal in dvignil. Tedaj je nekdo planil v svet, češ:

— Umetniška sila Janka Vrzdena očitno peša, kar je pri ta-

ko docela lirsko navdahnjeno talentu naraven in skoren pojav.

Včasih se po ves dan ni kazal iz atelja, tako ga je lo ponižanje, toda mnenje govori izčrpanosti se je širil kor kolobarji na vodi, razigran dečko začne karkoli je naslikal, je bilo cene, in na nobeni razstavi njegove dela našla kupcev. Tem mu je Silva povila da ki je bil slaboten in boleha je le živel. Sprva se ga je ko razveselil in je bilo da se bo iznova pomladil njem, a bilo je samo o blisk, življenje pa je udan za dnem z ostrejšim lo. Tedaj se je Silva spomnila tinskovega pisma.

(Konec prihodnj.)

AFORIZMI

Človeško samoljubje sega lo v onostranstvo, ker si ga mišlja.

Najbolj se boje resnice ki imajo monopol, da jo ta čijo.

Morala je najbrž zato, da ralisti lahko moralizirajo. Še kaj moralnejšega od moraliziranja, pa moralisti očividno vedo.

Teško je reči, da je moranje moralno; moraliziranje češče v sorodu s sadizmom. Ralisti uživa nad ponižanje blatenih, zlasti, ker se am boljšega od njih, kar pa ni v duhu čiste etike.

OGLAS!

V glavnem uradu S. N. P. J. Jednote naj se oglasi PR. OMAHNE, fant močne postar 24 let, radi dečela na llim očetom. Kdor čitatelj pozna, naj ga opozori na oglaš.

NAROČITE SI DNEVNIK LIST PROSVETA

Po sklepu 8. redne konvencije se odaj lahko naroči na list Prosveta, prišteje eden, dva ali tri štane iz ene družine in iz enega mesta ali naročnisi. List Prosveta stane za vse enako, na štane ali štane na eno leto naročnina. Ker pa štani se plačajo pri assessmentu \$1.30 na štano se jim to prišteje k naročnini. Mi prištevamo enega, dva ali tri štane ene družine k eni naročnini. Torej odaj ni vzroka, reči, da je list drag za štane S. N. P. J. List Prosveta je naša lastnina in pismo skore v vsaki družini nakde, ki bi rad štali list vsak dan. Torej odaj ni prilika, da se tudi Vi naročite na dnevnik Prosveta. Cena lista Prosveta za Zdrav. države in Kanado \$6.00 Za Človeka in Chicago \$4.00

1 tednik in 4.00
3 tednika in 8.00
5 tednikov in 12.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vrsto denarja ali Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaš katalus.

Pojasnili:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročila na list Prosveto, to takoj nameriti upravnistvu lista, in obenem doplačati do vrsto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravnistvo datum za to vrsto naročnika.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priložene polijam naročnino na list Prosveto vrsto 8

Ime _____ Čl. družina št. _____

Naslov _____

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledočih članov družine:

Ime _____ Čl. družina št. _____

Ime _____ Čl. družina št. _____

Mesto _____ Država _____

Nov naročnik _____ Star naročnik _____

Star naročnik _____

Star naročnik _____

Star naročnik _____

Star naročnik _____

Star naročnik _____

Star naročnik _____

Star naročnik _____

Star naročnik _____

Star naročnik _____

Star naročnik _____

Star naročnik _____

Star naročnik _____

Star naročnik _____

Star naročnik _____

Star naročnik _____

Star naročnik _____

Star naročnik _____

Star naročnik _____

Star naročnik _____

Star naročnik _____

Star naročnik _____

Star naročnik _____

Star naročnik _____

Star naročnik _____

Star naročnik _____

Star naročnik _____

Star naročnik _____

Star naročnik _____

Star naročnik _____

Star naročnik _____

Star naročnik _____

Star naročnik _____

Star naročnik _____

Star naročnik _____

Star naročnik _____

Star naročnik _____